

Krikettről

Laddie dobásra készen (régí illusztráció)

Lent a vacsora véget ért, minden jó gyereknek már régen az álmok világában kellett volna járnia. Mégis, egy különös zaj jött fönről.

- Mi a csuda? – kérdezte Apa.
- Laddie krikettezni gyakorol – mondta az Asszony, az anyaság különös éleslátásával. – Felkel az ágyból, hogy dobjon. Szeretném, ha felmennél, és komolyan beszélnél vele erről, mivel legalább egy órával kevesebbet pihen emiatt.

Apa úgy indult el a küldetésre, hogy kíméletlen lesz, és szavamra mondom, tud is meglehetősen kíméletlen lenni, amikor akar! Amikor azonban elérte a lépcső tetejét, és hallotta, hogy a zaj még mindig tart, halkán lépett le az emeleti padlóra, és bekukucskált a félig nyitott ajtón.

Az éjjelilámpa fényétől eltekintve a szoba sötét volt. A homályos pislákolásban egy kis, fehérbe öltözött alakot látott, aki rövid lépéseket tett, és a szoba közepén lendítgette a karját.

- Halló! – szólt Apa.

A fehérruhás alak megfordult, és futva indult felé.

- Oh, Apa, milyen nagyszerű tőled, hogy feljöttél!

Apa érezte, hogy a kíméletlenség nem lesz olyan könnyű, mint amilyennek kinézett.

- Nézz ide! Az ágyban a helyed! – mondta, a tőle telhető legjobb színleléssel.
- Igen, Apa, de mielőtt megyek: mit szólsz ehhez? – majd előreugrott, karját pedig egy sebes és kecses mozdulattal újra körbelendítette. Apa öreg krikettező róka volt, így kritikus szemmel figyelte.
- Jól van, Laddie. Tetszik a mozdulat. Ez az igazi Spofforth-lendítés.
- Oh, Apa, gyere, és beszélj a kriketről! – Apát odahúzták az ágy szélére, a fehér alak pedig elmerült az ágynevelők között.
- Igen, mesélj nekünk a *kviketről*! – hallatszott egy turbékoló hang a sarokból. Dimples felült a gyerekágyában.
- Te rosszcsont fiú! Azt hittem, egyikőtök alszik, akárhogy is. Nem maradhatok. Ébren tartanálak.
- Ki volt az a *Popoff*? – kiabált Laddie, apja ingujjába kapaszkodva – Nagyon jó dobó volt?
- Spofforth a legjobb dobó volt, aki valaha krikettpályára lépett. Ő volt a Nagy Ausztrál Dobó, és nagyon sokat tanított nekünk.
- Megölt valaha egy kutyát? – jön a kérdés Dimplestől.
- Nem, fiam. Miért?
- Mert Laddie azt mondta, volt egy olyan gyors dobó, hogy a labdája *kevesztülment* a bundáján, és megölt egy kutyát.
- Oh, ez egy régi mese. Én akkor hallottam ezt, amikor még kisfiú voltam, egy dobóról, akinek a neve, azt hiszem, Jackson volt.
- Nagy kutya volt?
- Nem, nem, fiam, nem is volt semmiféle kutya.
- Macska volt – mondta Dimples.
- Nem, megmondom neked, hogy sohasem történt meg.
- De mesélj nekünk Spofforthról! – kiáltotta Laddie. Dimples a képzelődő eszével rendszeresen elkalandozott, de bátyja buzgón vissza-visszatért a témához. – Nagyon gyors volt?
- Tudott nagyon gyors lenni. Hallottam, amikor krikettezők, akik játszottak ellene, mondták, hogy a yorki dobása, ami olyan labda, ami csak kicsit rövidebben pattan a teljes sáv hosszánál, a leggyorsabb dobás volt Angliában. Én magam is láttam, ahogy a hosszú karja körbelendül, és a kapu ledől, még mielőtt az ütősnek egyáltalán lett volna ideje mozdítani az ütőjét.
- Óó! – jön mindkét ágyból.
- Magas, sovány ember volt, és úgy hívták, hogy Pokolfajzat. Tudjátok, az az ördögöt jelenti.
- És ő volt az ördög?

- Nem, Dimples, nem. Azért hívták így, mert olyan csodálatos dolgokat csinált a labdával.
- Az ördög csodálatos dolgokat tud csinálni a labdával?

Apa úgy érezte, ördögimádatot terjeszt, így sietett biztosabb vizekre evezni.

- Spofforth megtanított minket, hogyan kell dobni, Blackham pedig azt, hogyan kell kapusnak lenni. Amikor fiatal voltam, mindig volt még egy mezőnyjátékosunk, a hosszú elfogó, aki a kapus mögött állt. Én tömzsi, kemény gyerek voltam, ezért betettek hosszú elfogónak, a labdák pedig lepattantak rólam, emlékszem, mintha csak egy matrac lennék.

Vidám nevetés.

- De amikor jött Blackham, a kapusoknak meg kellett tanulnia, hogy ők azért vannak ott, hogy megállítsák a labdát. Még a jó másodosztályú krikettből is eltűntek a hosszú elfogók. Hamarosan sok jó kapust találtunk, mint például Alfred Lyttelton és MacGregor, de Blackham volt az, aki megmutatta nekünk a mikéntjét. Látni Spofforthot – csupa indiai gumi és gyömbér – az egyik végen, ahogy dob, és Blackhamet, fekete szakállával a pálcák fölött várva a labdát a másik végen, olyan dolog volt, amiért érdemes élni, ezt mondhatom nektek.

Csönd, amíg a fiúk ezen merengtek. De Laddie félt, hogy Apának mennie kell, ezért gyorsan feltett egy kérdést. Ha Apa emlékeit mozgásban lehet tartani, akkor nem lehet megmondani, hogy meddig tudják őt marasztalni.

- Amíg Spofforth nem jött, addig nem voltak jó dobók?
- Oh, sok volt, fiam. De ő hozott magával valami újat. Különösen a gyorsaság változtatását: soha nem tudtad megmondani a mozdulataiból, egészen az utolsó pillanatig, hogy olyan labdát fogsz kapni, mint a villám villanása, vagy egy olyat, ami lassan jön, de tele van ördögiességgel és pörgéssel. De pusztán a labdapattanás irányítási képességét tekintve azt gondolom, a nottinghami Alfred Shaw volt a legjobb dobó, akire emlékszem. Azt beszéltek, háromból kétszer rá tudott pattintani egy labdát egy félkoronásra!
- Óó! – aztán Dimplestől:
- Kinek a félkoronására?
- Hát, akárkiére.
- Megkapta a félkoronást?
- Nem, nem, miért kapta volna?
- Mert rápattintotta a labdát.
- A félkoronást ott tartották mindig, hogy az emberek arra célozhassanak – magyarázta Laddie.
- Nem, nem, soha nem volt semmilyen félkoronás.

Ellenkező zúgolódás mindkét fiútól.

- Csak úgy értettem, hogy rá tudta pattintani a labdát bármire, egy félkoronásra vagy bármi másra.
- Apa, – egy olyasvalakinek az energiájával, akinek vidám ötlete van – rá tudta pattintani az ütőjátékos lábujjára is?
- Igen, fiam, úgy gondolom.
- Hát, akkor gondoljuk azt, hogy mindig az ütőjátékos lábujjára pattintotta!

Apa nevetett.

- Talán ezért van, hogy az öreg W. G. mindig úgy állt, hogy a bal lábujja a levegőbe ágaskodott.
- Egy lábon?
- Nem, nem, Dimples. A sarka lent, a lábujja fönt.
- Ismerted W. G-t, Apa?
- Oh, igen, meglehetősen jól ismertem.
- Ügyes volt?
- Igen, remek volt. Mindig úgy nézett ki, mint egy nagy vidám iskolás fiú, aki egy hatalmas fekete szakáll mögé rejtőzik.
- Kinek a szakáll volt?
- Úgy értettem, hogy neki nagy bozontos szakáll volt. Úgy nézett ki, mint a főkalóz a képeskönyveitekben, de olyan kedves szíve volt, mint egy gyereknek. Úgy értesültem, ennek a háborúnak a borzalmas dolgai voltak azok, amik valójában megölték őt. Nagy öreg W. G.!
- Ő volt a legjobb ütős a világon, Apa?
- Természetesen ő volt. – mondta Apa, aki az ágybeli okos kis összeesküvő örömeire kezdett belelkesülni – Soha a világon nem volt ilyen ütős és nem is hiszem, hogy lesz valaha ismét. Nem olyan sima talajon játszott, mint manapság teszik. Ott játszott, ahol a dobósávok egyenetlenek voltak, és figyelned kell a labdát egészen az ütőig. Nem tudtad megcsinálni, hogy ránézel, mielőtt lepattan, és azt gondolod: „Rendben. Tudom, hogy hova fog menni!” Szavamra, ez volt a krikett. Azt kapod, amit érdemelsz.
- Láttad valaha W. G-t százast szerezni, Apa?
- Láttam! A mezőnyben voltam ellene, és ott olvadtam a forró augusztusi napon, amíg ő csinált egy 150-est. Még most is ott van egy vagy két font apátokból azon a pályán. De imádtam nézni, és mindig sajnáltam, amikor nullával esett ki, még ha ellene játszottam is.
- Valaha kiesett nullával?
- Igen, drágám, első alkalommal, amikor ellene játszottam, kiküldték láb a kapu előttel, még mielőtt egy futást is teljesíthetett volna. És egész úton a pavilon felé, ahova a kiesett emberek mennek, ő előrefelé ment, de a nagy fekete szakáll hátrafelé nézett a válla fölött, miközben a bírónak mondta, amit gondolt.
- És mit gondolt?
- Többet, mint amennyit elmondhatok neked, Dimples. De azt el merem mondani, hogy igaza volt, amiért bosszús volt, mert egy balkezes dobó dobott a kapuval átellenben, és ilyen helyzetből nagyon nehéz kihozni a láb a kapu előttöt. De, ez mind kínai nektek.

- Mi az, hogy *kínaji*?
- Hát, úgy értem, hogy ezt nem értitek meg. Most viszont megyek.
- Ne, ne, Apa, várj egy kicsit! Mesélj nekünk Bonnerről és a nagy elkapásról!
- Oh, azt ismered!

Két kicsi hízelgő hang jött a sötétségből.

- Oh, kérlek, kérlek!
- Nem tudom, mit fog szólni anyátok... Mit is kérdeztél?
- Bonnert!
- Áh, Bonner! – Apa kinézett a sötétségből, és zöld mezőket látott és arany napfényt, és nagy sportembereket, akik már régen elhunytak – Bonner csodálatos ember volt. Méretre pedig óriás.
- Akkora, mint te, Apa?

Apa megragadta a nagyobbik fiút, és játékosan megrázta.

- Hallottam, hogy mit mondtál múltkor Cregan kisasszonynak. Amikor megkérdezte, hogy mekkora egy hold, azt felelted, hogy körülbelül mint Apa.

Mindkét fiú felhőrgött.

- De Bonner 5 hüvelykkel magasabb volt nálam. Óriás volt, mondom.
- Nem ölte meg senki?
- Nem, nem, Dimples. Nem egy mesekönyvbéli óriás. Hanem egy hatalmas, erős ember. Ragyogó alkata volt, kék szemei és arany szakálla, és mindent egybevetve ő volt a legjobb kiállítású férfi, akit valaha láttam, talán egyet kivéve.
- Ki volt az az egy, Apa?
- Hát, Frigyes német császár.
- Egy *német!* – kiáltott Dimples elborzadva.
- Igen, egy német. Ne feledjétek, fiúk, egy férfi lehet nagyon nemes férfi, és lehet német is, bár hogy az elmúlt három évben azokkal a nemesekkel mi történt, az túlmegegy azon, hogy ki tudnám találni. De Frigyes nemes volt és jó, és ez az arcán is látszott. Hogy válhatott valaha is annak az istenkáromló hencegőnek az apjává! – Apa álmodozásba süllyedt.
- Bonner, Apa! – szólt Laddie, és Apa hirtelen visszatért a politikából.
- Oh, igen, Bonner. Bonner fehér flanelben a zöld gyepen, ahogy rásüt a júniusi angol nap. Ez volt egy igazi férfi képe! De az elkapást kérdezted. Egy tesztmeccsen történt az Ovalban, Anglia Ausztrália ellen. Bonner, mielőtt bejött, azt mondta, átüti Alfred Shaw labdáját a szomszéd megyébe, és szét is kürtölte, hogy megcsinálja. Shaw, ahogy mondtam, nagyon jól tudta tartani a távot, így egy ideig Bonner nem kapott olyan labdát, amelyet akart, de egyszer végre megérezte a lehetőséget, kiugrott, és a krikettpályán valaha látott legrettentőbb csapással megütötte a labdát.

- Óó! – mindkét fiútól, majd:
- Átment a szomszéd megyébe, Apa? – Dimplestől.
- Hát, erről beszélek! – mondta Apa, aki mindig ingerlékeny lett, ha félbeszakították a meséjét. – Bonner úgy gondolta, a labda fél-röpte lesz, ami a legkönnyebben megüthető, de Shaw megtévesztette őt, és a labda valójában a rövid oldalra ment. Így amikor Bonner megütötte, csak fölfelé és fölfelé szállt, addig, amíg el nem tűnt a szemek elől az égben.
- Óó!
- Először mindenki azt hitte, bőven kimegy a pályáról. De hamarosan látták, hogy az óriás minden ereje arra pazarlódott, hogy a labda magasra menjen, és van rá esély, hogy a kötélben belül esik le. Az ütősök már hármat futottak, de a labda még mindig a levegőben volt. Aztán az látszott, hogy egy angol mezőnyjátékos ott áll a pálya legszélén, a kötéllel a hátában: egy fehér alak az emberek fekete sora előtt. Ott állt, nézve a labda hatalmas ívét, és kétszer is felemelte az összetett kezeit a feje fölé. Aztán amikor harmadjára is a feje fölé emelte a kezeit, a labda bennük volt, és Bonner kiesett.
- Miért emelte fel a kezeit kétszer?
- Nem tudom. De úgy csinálta.
- És ki volt ez a mezőnyjátékos, Apa?
- A mezőnyjátékos G. F. Grace volt, W. G. öccse. Csak néhány hónap telt el aztán, és már halott ember volt. De volt egy nagy pillanat az életében, húszszer, az izgalomtól őrjöngő ember előtt. Szegény G. F.! Túl hamar meghalt.
- Te csináltál valaha ehhez hasonló elkapást, Apa?
- Nem, fiam, sosem voltam kimondottan jó mezőnyjátékos.
- Sosem csináltál jó elkapást?
- Hát, azt nem mondanám. Tudod, a legjobb elkapások nagyon gyakran szerencsések, és emlékszem egy ilyen borzasztó szerencsére.
- Elmondod, Apa?
- Hát, drágám, a katona pozícióban voltam. Tudjátok, az nagyon közel van a kapuhoz. Woodcock dobott, és ő arról volt nevezetes, hogy akkoriban ő volt a leggyorsabb dobó Angliában. Még éppen a meccs eleje volt, a labda még egész piros volt. Hirtelen láttam valami piros villanást, és a labda ott volt beleragadva a bal kezembe. Időm sem volt megmozdítani. Egyszerűen csak jött és beleragadt.
- Óó!
- Láttam egy másik hasonló elkapást is. Ulyett csinálta, egy jó Yorkshire-játékos, olyan nagy, derék fickó. Ő dobott, és az ütős – egy ausztrál volt egy tesztmeccsen – olyan erősen megütötte, ahogy csak bírta. Ulyett nem láthatta, de csak elővette a kezét, és ott volt a labda.
- Talán megütötte a testét?
- Hát, az megsebesítette volna.
- Sírt volna? – Dimplestől.
- Nem, fiam. Erre vannak a játékok, hogy megtanítsanak rá: pórul jársz, de nem mutatod ki. Feltéve, hogy...

A folyosóról közeledő lépések hallatszottak.

- Szent Isten, fiúk, itt van Anyu! Szemeket becsukni ebben a pillantásban! Minden rendben, drágám! Nagyon szigorúan beszéltem velük, és azt hiszem, már majdnem elaludtak!
- Miről beszéltek? – kérdezte az Asszony.
- *Kvikettről!* – kiáltotta Dimples.
- Ez csak természetes – mondta Apa – főleg amikor két fiú...
- Három – mondta az Asszony, miközben megigazította a kicsi ágyakat.

Írta: Sir Arthur Conan Doyle

Először megjelent: The Strand Magazine, 1918. április

Magyar fordítás: Krikettgalaxis, 2020. január 11–13.

A fordító megjegyzései: A történetben megemlített krikettjátékosok többsége valóban híres, létező ember volt, akik nemzetközi mérkőzéseken (akkoriban ez a tesztet jelentette) is pályára léptek. Ilyen volt *Frederick Spofforth* (1853–1926), *Jack Blackham* (1854–1932), *Alfred Shaw* (1842–1907), *William Gilbert Grace* (1848–1915, a történetben *W. G.* néven) és testvére, *Fred Grace* (1850–1880), *Alfred Lyttelton* (1857–1913), *Gregor MacGregor* (1869–1919), *George Ulyett* (1851–1898), valamint *George Bonnor* (1855–1912, a történetben *Bonner* néven) is.

A Bonnor–Grace-féle elkapás is valóban megtörtént, és ahogy írja, tényleg Fred Grace halála előtt nem sokkal, 1880-ban, a londoni Oval pályán. Ez volt egyébként a történelem első tesztmérkőzése, amit nem Ausztráliában rendeztek. Bonnor ebben a játékrészben 8 dobással nézett szembe, miközben mindössze 2 futást szerzett. A nyolcadik dobás volt a végzetes: valóban igen magasra felütötte a labdát, Grace ezért tudta elkapni. Grace, mint később elmesélte, biztos volt benne, hogy a szíve megáll, miközben várta, hogy a labda leessen. Ami nem felel meg a valóságnak a történetben az az, hogy Apa szerint az ütősök ezalatt hármat futottak, pedig valójában csak kettőt, és a harmadiknak indultak neki, amikor az elkapás megtörtént. (Legalábbis a *Wisden* 1913-ban így írta.)